

เรื่อง ประเพณีปอยส่างลอง

รายละเอียด

ประเพณีปอยส่างลองหรือ งานบวชลูกแก้ว เพื่อทำการบรรพชาเป็นสามเณร เพื่อสืบสานไว้ในพระพุทธศาสนา โดยในช่วงเช้าวันนี้ ได้มีการจัดขบวนแห่ปอยส่างลองอย่างยิ่งใหญ่และสวยงาม พิธีบวชเณรปอบส่างลองในอดีตมักพบเห็นปอยที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมือง อำเภอขุนยวม และอำเภอปาย เป็นประเพณีที่สำคัญทางศาสนา และสืบทอดกันมาจนเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด จนกระทั่งในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เกิดความขัดแย้งในวงกว้าง ครอบคลุมทุกทวีปและประเทศส่วนใหญ่ในโลก รวมทั้งในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2482 (ค.ศ. 1939) สิ้นสุดในปี พ.ศ. 2488 (ค.ศ. 1945) ในระหว่างนั้นประเทศไทยได้ประสบปัญหาทางด้านต่างๆ มากมาย ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทำให้ประเพณีปอยส่างลองถูกลดและเลิกไป จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2525 อันเป็นปีฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ครบ 200 ปี ก็ได้มีการฟื้นฟูและจัดงานประเพณีปอยส่างลองขึ้นทุกๆปี จนถึงปัจจุบัน และประเพณีนี้ก็ได้ขยายไปยังจังหวัดใกล้เคียง คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่

ปัจจุบันยังพบที่ ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก อีกด้วยขั้นตอนการจัดงานปอยส่างลอง วัน

แรกเรียกว่า "วันเอาสำลง" จะเริ่มด้วยขบวนแห่ลูกแก้ว ซึ่งลูกแก้วก็จะมี การแต่งกายอย่างสวยงามเปรียบ เหมือนกับเทวดาตัวน้อยๆ แห่ไปโดยรอบตัวเมืองและหมู่บ้าน ซึ่งในขบวนแห่จะประกอบไปด้วยเสียงดนตรีอัน แสดงถึงความสนุกสนานรื่นเริง จากเครื่องดนตรีของไทยใหญ่ ได้แก่ มอชิง (ฆ้องซุด) ฉาบ และกลองมอชิง (กลองสองหน้า) วันที่สอง เรียกว่า "วันรับแขก" ก็จะมีขบวนแห่คล้ายๆกันกับวันแรก แต่ในวันที่สองนี้ในขบวน แห่จะประกอบด้วยเครื่องสักการะ รูปเทียนต่างๆ เพื่อถวายพระพุทธรูป และเครื่องจตุปัจจัยถวายพระสงฆ์ ในช่วง เย็น หลังจากที่ลูกแก้วรับประทานอาหารแล้วเสร็จ ก็จะมีพิธีทำขวัญและการสวดคำขวัญ เพื่อเตรียมตัวให้ลูกแก้ว ซึ่งจะเข้ารับการบรรพชาในวันรุ่งขึ้น โดยผู้นำที่ประกอบพิธีก็จะเป็นผู้อาวุโส ที่ศรัทธาวัดทุกคนให้ความเคารพนับ ถือ วันสุดท้าย คือ "วันบวช" พิธีของวันนี้จะเริ่มด้วยการนำลูกแก้วไปยังวัด พอถึงวัด ลูกแก้วทั้งหมดก็จะกล่าว ขออนุญาตเพื่อทำการบรรพชาจากพระผู้ใหญ่ เมื่อท่านได้อนุญาต ลูกแก้วก็จะพร้อมกันกล่าวคำปฏิญาณตน และ อาราธนาศีล แล้วจึงเปลี่ยนเครื่องแต่งกายจากชุดเสื้อผ้าสำลงที่สวยงามมาเป็นผ้ากาสาพัตรสีเหลือง เป็น สามเณรอย่างสมบูรณ์ และจะบวชอยู่วัดหลายเดือนเนื่องจากเป็นช่วงปิดเทอมหรืออยู่ 2-3 อาทิตย์ก็ได้สาระแห่ง เป็นภาษาไทยใหญ่ แปลว่า แห่, สำลง หมายถึง ลูกแก้ว ชาวไทยใหญ่และชาวไทยผู้นับถือพุทธศาสนาในเขต อำเภอแม่สอด มักจะบวชเณรลูกหรือหลานของตนเองในช่วงปิดภาคเรียน ระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายนของทุก ๆ ปี เนื่องจากว่างจากการทำงานและลูกหลานไม่ได้ไปโรงเรียน จึงเป็นโอกาสดีที่จะนำบุตรหลานศึกษาพระธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้าในช่วงปิดเทอม การจัดงานบวชลูกแก้ว(แห่สำลง)นั้น ถือว่าผู้ที่บวชลูกชายตนเองจะ ได้บุญหรืออานิสงส์มากถึง 7 กัลป์ ถ้าบวชลูกชายคนอื่นจะได้บุญ 4 กัลป์ และถ้าได้บวชลูกชายตนเองเป็นพระ ภิกษุ จะได้บุญ 16 กัลป์ ถ้าบวชลูกชายคนอื่นเป็นภิกษุจะได้บุญ 8 กัลป์ จึงมักจะมีผู้ที่มีฐานะดีหลายคนนิยมหา เด็กผู้ชายมาบวช โดยจะไปทาบทามจากผู้ปกครองที่มีฐานะยากจนและถือเป็นการสร้างบุญกุศลร่วมกัน เพื่อจรร รงไว้ในพระพุทธศาสนาให้เจริญสืบต่อไป

"ปอยสำลง" เป็นงานประเพณีบวชลูกแก้วของไทยใหญ่ เป็นการบรรพชาสามเณรให้สืบทอดพระพุทธ ศาสนา และเพื่อเรียนรู้พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า โดยมีความเชื่อว่า ถ้าได้บวชให้ลูกของตนเป็น สามเณรจะได้ อานิสงส์ 8 กัลป์ บวชลูกคนอื่นเป็นสามเณรได้อานิสงส์ 4 กัลป์ หากได้อุปสมบทลูกของตนเป็นพระ ภิกษุสงฆ์ จะได้ อานิสงส์ 12 กัลป์ หากได้อุปสมบทลูกคนอื่นจะได้ อานิสงส์ 8 กัลป์ และเพื่อเป็นการสืบทอด ประเพณีที่มีมาดั้งเดิม

พิธีกรรมมี 2 วิธีคือ แบบที่เรียกว่า ช่ามดิบ และแบบที่เรียกว่า สำลง

1. แบบช่ามดิบเป็นวิธีการแบบง่าย ๆ คือ พ่อแม่จะนำเด็กไปโกนผมที่วัดหรือที่บ้าน เสร็จแล้วนุ่งขาวห่มขาว เตรียมเครื่องไทยทานอัฐบริวารไปทำพิธีบรรพชาเป็นสามเณรที่วัด พระสงฆ์ประกอบพิธีให้ก็เป็นสามเณร

2. แบบสำลง เป็นวิธีที่จัดงานกันใหญ่โตนิยมกันมากแบ่งวันจัดงานเป็น 3 วัน คือ

วันแรก เรียกว่า วันรับสำลงในตอนเช้านำเด็กที่โกนหัวแล้วไปแต่งชุดสำลง คล้ายเจ้าชายไทยใหญ่

รับศีล นำสาส์นลงแห่ขอขมาศาลเจ้าประจำหมู่บ้าน ขอขมาพระสงฆ์ที่วัด และญาติผู้ใหญ่ ผู้ที่เคารพรักใคร่ชอบพอดลอดทั้งวัน และนำสาส์นลงกลับไปรับประทานอาหารพักผ่อนที่บ้านเจ้าภาพ

วันที่สอง เป็นวันแห่เครื่องไทยทานทำในตอบเช้ามีขบวนแห่เครื่องไทยทาน และสาส์นลงไปที่วัดเพื่อเลี้ยงอาหารผู้มาร่วมขบวนแห่ มีการทำขวัญสาส์นลง มีการจัดอาหารเลี้ยงเป็นมื้อพิเศษ 12 อย่าง แยกสาส์นลงด้วย

วันที่สาม เป็นวันบรรพชาสามเณร ตอนบ่ายแก่จะแห่สาส์นลงไปที่วัด และทำพิธีบรรพชา อาจมีจุดบั้งไฟเป็นการเฉลิมฉลองด้วย

สาระสำคัญ

1. ผู้ที่ผ่านการบรรพชาเป็นสามเณรจะได้รับการยกย่องเรียกคำว่า ส่าง นำหน้าชื่อตลอดไป
2. ผู้ที่ผ่านการอุปสมบทเป็นพระภิกษุสงฆ์จะได้รับยกย่องเรียกคำว่า หนาน นำหน้าชื่อตลอดไป
3. บิดาที่จัดบรรพชาให้ลูกเป็นสามเณร จะได้รับยกย่องเรียกคำว่า พ่อสา่ง นำหน้าชื่อตลอดไป
4. มารดาที่ได้จัดบรรพชาให้ลูกเป็นสามเณรจะได้รับการยกย่องเรียกคำว่า แม่สา่ง นำหน้าชื่อตลอดไป
5. บิดาที่จัดบรรพชาลูกเป็นพระภิกษุจะได้รับยกย่องเรียกคำว่า พ่อจาง นำหน้าชื่อตลอดไป
6. มารดาที่จัดบรรพชาลูกเป็นพระภิกษุ จะได้รับยกย่องเรียกคำว่า แม่จาง นำหน้าชื่อตลอดไป
7. การจัดงานปอยสาส์นลง เป็นการสืบทองพระพุทธศาสนา และก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ

คำสำคัญ : ประเพณีบวชลูกแก้ว, การบรรพชาสามเณร

ที่มา : <http://web.tak.go.th/page/tourist/acticle/15>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2022-01-27

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=2031&code_db=610004&code_type=TK001